קמא א ב מיי פ״ז מהלי גניבה הלי ז סמג

רלא סעיף ד:

רנה סעיף ד. קמב ג מייי שם הלי ז. קמג ד מיי פ״ח מהלי

ל) ושבת כ, וש"נו. ב) מנחות ט) [שכנו כ. זש כן, כ) מנחות עו, ג) [מנחות שם ב"מ מ:], ד) קדושין מכ: ב"מ נו: מנחות סעו. עו,, כ) [בקדושין איתא רבהן, ו) ונ"מ מ:

מנחות עו.ן, ז) ןמנחות שם

בכורות ה.],

היינו בילה וחומש בילה שהלוג ו'

בילים וכן פירש רבינו חננאל ועיקר.

והשתא לא עדיף חלי תומן על עוכלא

כי אם חומש שחלי תומן בילה ומחלה

שהן ז' חומשין וחלי חומש דהיינו ה'

חומשין וה׳ חלאי חומש והעוכלא היא

בילה וחומש בילה דהיינו ו' חומשין

שהן ד' חומשין וד' חלאי חומש

נמלא חלי תומן יתר על עוכלא חומש

וחלי חומש בילה ואישתכח דלא עדיף

מיניה ריבעא אלא חומשא והכי

פרכינן לקמן חלי תומן ועוכלה לה

נעביד דכיון דטעו אינשי בריבעא

כ״ם דטעו בחומשא: הין. י״ב לוג

הוא דהיינו נמי תרקב: **חלי ההין**.

היינו חלי תרקב: שלישים ההין.

דהיינו קב. לקמיה מפרש למה התקינו:

רביעים ההין. היינו שלשה לוגין. והא

דלא עביד נמי חלי רביעית ההין

. דהיינו לוג ומחצה משום דאתי למיטעי

בחלי קב דיבש דהיינו ב' לוגין ואמרי'

לקמן דבריבעה טעו חינשי: ולוג.

היינו נמי רובע הקב דלעיל [פט:]: וחלי

לוג. היינו תומן דיבש: ורביעית.

היינו חלי תומן דאמרן לעיל [שם] בילה

ומחנה: ושמינית. היינו חני בינה

ורביע בילה אבל יבש אין דרכו למדוד

בכלי קטן כל כך אלא נמכר באומד

או במשקל אם דבר יקר הוא: וחלי

שמינית גרסינן בתוספתא [פ״ה ה״ד]. וזהו

קורטוב הנזכר בהרבה מקומו' מ' סאה

חסר קורטוב שנפל לתוכו קורטוב יין

בפ"ב דחולין (דף כו.) ובפ"ק דמכות

(דף ג:): וליעביד נמי קביים. דליהוי

הגהות הב"ח

(d) תום' ד"ה והשקל וכו'כפלים של חול אלא איירי

מוסף רש"י כהגים זריזין הן. בקיאין הן בכל, דכתיב בהן (דברים לג) יורו משפטיך ליעקב ושבת קיד:) שכולם היו (שבת קיד) שפולם היו בני מולה ומלדים (שם ב.) לו: דכיון שנכנס לעבודה בידוע שלמדוהו הלכות קודש (ערובין קד.). אין מוסיפין על המדות כו'. מדות וומנע כולהו נפקל מקרלי דלקמן, אבל השתא הוי ס"ד דלקמן, אבל השתא הוי ס"ד דשמואל סברא קאמר להכי פריך מאי טעמא (מנחות עו. מכת"י). והמשתכר. נדנרים שיש בהם חיי נפש (ב"מ מ:). מאי טעמא. און מוסיפין על המדות יותר מסתות (מנחות עד.). משום אפקרעי תרעא. שכמתגדול המדות יותר, מתחיל השער להתייקר יותר, מתחינ השער נהמיקר מפני יתרות המדות ומתוך שימחיל להמיקר מעט הולך ומתיקר הרבה, דמי שאינו יודע תוספי המדות סבור דרעב בא לעולם ומתיקר . ויותל (שם מכת"י אלא. משום הכי אין מוסיפין אראה מטוס של מון מוסיפון יותר משתוח, משום אונאה דלא ליהוי ביטול מקח. דקי"ל (נ"מ מט:) לונלה שתות הנה ומחזיר אונאה. שחות קנה ומחזיר חומה, ימר משחות בעל מקח, הכל מני החנג שמכר את התבואה אם לא ידע שהסופו על מדות ומכר לו כדי המדה הראשונה וזה קיבל במדה בדולה, הכי נחלנה שחות. ואעפ"כ קנה הלוקח ונותן לו דמי אונאה ואין המוכר יכול למזור בו, ומקנו כדי שיהם למזור בו, ומקנו כדי שיהם ללוקח מה לאכול (מנחות נום). כל דבר שבמדה כוי (III). כד דבר שבמדה בוי חוזר. משום דקפיד עליה והרי נתאנה במדה (ww) שאין זה כשאר אונאות דקי"ל פחות משחות מחיל אינש, דהתם אין כל אדם יכול ללמלם הדמים, אבל טועה במדה טעות הוא ואדעתא דהכי נק עכיז (אווש ן מב). ליהוי פסידא לתגרא. מפני החמרים שקונה תבוחה בכפרים ומוכר בעיר, שלא יפסיד. לפי שבני הכפרים מוכרים לו במדה הראשונה, מדה בחמש סלעים, והוא מדה בממש סלעים, והוא מוכר בעיר בשש סלעים, כדאמרינן שלא ישחכר יותר משתות, ומחדש שאין החמר מכיר החוחתה של מדה מוכר במדת העיר הגדולה. ואם נחסיף יותר על שתות מפסיד מן הדמים שהוא נתן בה מן הדמים שהוא נתן בה לא בעי. דכי מוסיפין שתות לא מפסיד ולא משתכר (שם) לה תפסיד זמה משונת (מנוח לח"כ שאין התגר מרויח כלום מה תקנה עשו לו (מנוחות שם). זבן וזבין תגרא שם). זבן דובין הגרא איקרי. בממיה, מצל הול איקרי. בממיה, מצל הול למתר לשוטה לקת בדמים תוזור ומכור כלל שכר ומיקרי מגר (ב"ם מ"). קרא אשכח ודרש. דגזירת הכמוב ודרש. דגזירת העשרים ויותות ונו). עשרים ויילן מותוחת ונו). עשרים וייתוחת ונו). עשרים וייתוחת ונוו. שקלים חמשה ועשרים שקלים יומשה ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל. הרי ששים שקלים, אותן ששים שקלים יהיה להם המנה, וסלע ארבעה ווזים הרי ר"מ זוזי דינרים

ליה בהדייהו דהיינו תומן אבל שמינית לשון נקבה היינו שמינית הלוג והיינו דקתני לקמיה גבי לוג רביעית ושמינית אבל הכא גבי קב גרס רובע ותומן והתומן חלי לוג ג' בילים וחלי תומן בילה

במקדש נמי לגזור. אע"פ שהיו לריכין למדוד שלישית ההין

גניבה הל' יו סמג גניבה הנ' יז סמג עשין עב טוש"ע ח"מ סי' רלא סעיף טו: קמד ה מיי פי"ד מהל' מכירה הל' א סמג לאוין קע טוש״ע שם סעיף כ: ר מיי' שם פט"ו הלכה א ב ועיין קבה ו מי בהשגות סמג שם טוש"ע ח"מ סיי רלב סעיף א:

תורה אור השלם

1 והשקל עשרים גרה ון וְּנִשְּׁשֶׁלֶּרְ נֻשְּׁוְּיִם נֵּוְּדְּי עֶשְׂרִים שְׁקָלִים תְּמַשְׁרְ וְתַשְׁרִים שְׁקָלִים עֲשְׁרְה וְתַמִשְׁה שָׁקֶל הַפְּנָה יְהְיֶה לָכֶם: יחזקאל מה יב

מוסף תוספות

א. שהשקל של תורה וכו' הוא הנקרא סלע כדמתרגמינן כסף שלשים שקלים כסף תלתין סלעין. ר"י מיגש, ב. נ"א: כ"י מיגע. ב. נ"א: שהוסיפן על הדינרים, דהשקל הוה עשרים גרה ומתרגמינן עשרים מעה ויגיע לכל דינר חמש מעות, והם הוסיפו שתות

רבינו נרשום עוכלא. אונקרא וחצי וקורין

מח' ברובע דבין שלם לפלגא לא טעו אינשי: יפיגא לא טעו אינשי: ומקשי' וליעבד נמי קביים. אמאי עביד חצי תרקב ולא לאחלופי קביים . בתרקב: אי הכי. דחיישי׳ דטעי['] בתלתא: קב נמי לא ליטרד דאחי לאחלותי רחטי היינו קב וחצי. אלא מדה . דקביים גדולה מחצי תרקב וקביים גוולה מחצי הוקב רביע אלמא טעו אינשי בריבעא: אי הכי. דטעו ברביע: תומן ועוכלא לא ליעבד. דמשום דאתי לאיחלופי תומן בעוכלא רתומז גדול מעוכלא רביע דתימן ב' אונקיות ועוכלא אונקא וחצי נמצא דתומן גדול מעוכלא רביע: שלישית ההין ורביעית ההין לא ליעבד. משום דאתי לאיחלופי שלישיתברביעית זריזין הן. ולא אתי לאיחלופי במקדש אבל במקדש אבל בעלמא דאין זריזין לא: אילימא משום דאתי משתות קא מפקיע לשערים . לפי כי המוכר (בכי המוכר) שקנה המדה בה' פשיטות רוצה להרויח עליו השתות כדאמר לעיל המשתכר אל ועכשיו אם מוסיף על המדה שמגדילין אותה יותר משתות ויראה שאיז המדה ה' פשיטי אם ממלאה יתייקר מן אותן דמים וקאתי לאפקוע שערים אפילו שתות נמי לא יוסיף דמצי למימר הכי נמי משום אפקועי תרעא: אלא משום אפקועי תרעא: אלא משום אונאה. אין עושין יותר על שתות דאי הוה מוסיפין . ותר משתות ונתן לו במדה

לאיל ורביעית לכבש יכולין היו למדוד בלוגין לחלי הין ששה לוגין לשלישית ההין ארבעה לוגין לרביעית שלשה לוגין: ומחנה: ועוכלה אחד מחמשה ברובע. הקב כלומר אחד מהי בלוג והשקל עשרים גרה. חימה והא כ"ד גרה הוי דגרה הוי מעה כתרגומו עשרים גרה עשרין מעין (שמות ל) ואמרי' (קדושין יא: יב.) דסלע

ד׳ דינרים ושש מעה כסף דינר הוי כ"ד אוחומר ר"ת דבימי חכמים הוסיפו שתות על הסלע דמעיקרא לא היה רק עשרים גרה והוסיפו עליו ד׳ גרה ולר"י נראה דיחוקאל הוסיף ד' גרה על הסלע ולעולם המנה של חול כ״ה סלעים ושל קודש נ׳ אלא שבתחלה היה השקל עשרים והוסיף עליו ד׳ גרה וה"ק קרא והשקל שהיה תחלה עשרים גרה ומחותם שקלים יהיה לכם המנה עשרים שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל והיינו ששים שקלים בין הכל ולא איירי בשקלים שניתוספו שמאותם לא היה המנה אלא חמשים כפלים של חול (ח) כשקלים שהיו קודם שהוסיף והא דנקט קרא חשבון זה ולא רצה לכלול ששים שקלים יחד אומר ר"ת לפי שהיה להן משקלות אחת שליש מנה של קודש ואחת מנה של הדיוט ואחת של רביע מנה של קודש כמו שתרגם יונתן וסלעים עשרין מעין תלתות מניא עשרים סלעים מנא דכספא כ״ה סלעים רביעית מניא ט״ו סלעין כולהו שיתין מנא רבא דקודשא יהא לכון ולפי׳ ר״י קשיא דאין התרגום משמע כדבריו שחם יפרש תלתות מניה דהשתה הוי עשרים סלעים שמקודם א"כ כמו כן יפרש מנא דכספא של חול של עכשיו הוי עשרים וחמש סלעים של קודם לכן וזה אינו דהוי שלשים של קודם לכן ורש"י פי"

בפירוש יחזקאל דמנא דכספא כ״ה סלעים מיירי במנה של חול שהיה הודם משמע שרולה לומר כפי׳ ר״י שנשתנה מנה של חול והשיא דלמה ליה למינקט מנה של קודם כיון ששינו אותו דאם לא היו אותן שלשה משחלות בחותה שעה היה לו לכלול ששים שחלים יחד והר"ר משולם אומר דנקט קרא חשבון זה כנגד ברכת כהנים ביברכך יש ט"ו ביאר כ' בישא כ"ה ושמא במדרש הוא כך ויש ליתן טעם שלפי שמתברכין ישראל בנתינת שקלים עשה יחוקאל חשבון זה בשקלים:

לכם

מנה

רביעים ההין. פחותה משלישית ההין רביע ואתי למיטעי: כיון דהוו במקדש. כדאמרן לעיל (דף פו:) שנתות היו בהין עד כאן לפר עד כאן לאיל עד כאן לכבש דהיינו חצי ושלישית ורביעית ההין: אין מוסיפין על המדום כו". אם באו אנשי העיר להוסיף על כל המדות בין גדולות בין קטנות לפי חשבון אחד מכור עד רביעית ולשבר מדות הראשונות דלא ליתי למיטעי אין מגדילין כי אם שתות יותר שמי שהחזיק ה' בילים יחזיק עתה ו'. וטעמא מפרש לקמיה: והמשחכר. כגון חנוני הקונה יין ופירות מן הסיטון הרבה ביחד כדי למכור מעט מעט אל ישתכר יותר משחות [וכגון שלא הוקר השער אבל אם לקח בשעת הגורן ועכשיו הוקיר ישתכר אפילו כפליים כפי שהשער הולך. ותקנת חכמים היא זו שלא ישתכר יותרן: **משום אפקועי סרעה.** שמביאים תבואה לכאן כשיראו שהוסיפו המדות יוקירו ומשנכנס היוקר מוקירין יותר מכדי חוספת: שחו**ח נמי לא ליעביד.** משום האי טעמא גופיה: אלא. להכי אין מוסיפין יותר משחח משום דאותו מכר דהוי עכשיו אונאה אין שניהם חוזרין כשאין מוסיפין אלא שתות: ליהוי ביטול מקח. אם נוסיף יתר על שתות ולא נכון לעשות תקנה שיבטלו על ידה המכירות והיכי דמי כגון החמרים שמביאין תבואה לכאן רגילים ליתן ה' קבין בה' [דינר] וכשהוסיפו המדות שתות והן לא ידעו יתנו כמו כן ה' קבין בה' דינר ונמלא שנתאנה שתות דו' קבין יש בהני ה' ויחזיר לו פשוט ויהיה המכר קיים אבל אם הוסיפו על החמשה קבין קב וחלי הרי נתאנה יתר משתות ובטל המקח: והאמר רבא כו'. ואפילו אם יוסיפו על המדות פחות משתות ליהוי ביטול מקח: כל דבר שבמדה. שהוטעה במדה אפילו פחות מכדי אונאה דהיינו פחות משתות דהוי מחילה בחפץ הנמכר באומד הכא חוזר משום דטעות גמור הוא ושניהן נמי חוזרין אלא משום דפחות מכדי אונאה הוי מחילה לגמרי לא נתכוין רבא אלא לאפוקי ממחילה ומיהו מקח טעות הוי לחזור שניהן דהא לרבא לית ליה חזרה במי שנתאנה טפי מן המאנה דפסק רבא בפרק הזהב (ב"מ דף נ.) הלכתא שחות קנה ומחזיר אונאה אבל בפחות משתות הוי מחילה וביותר משתות שניהן חוזרין: **דלא ליהוי פסידא להגרא.** שבא מעיר אחרת ואמרן דמשתכר שתות ובשלא הוסיפו כי אם שתות והוא לא ידע ומכר כמו שהיה רגיל עד עכשיו לא איבד כי אם שתות שהיה לו להרויח ולא הפסיד מקרן שלו כלום אבל אם הוסיפו יותר משתות אית ליה פסידא מקרן שלו: ומתמה גמרא פסידא הוא דלא ליהוי ליה. כלומר להכי חשו דלא יפסיד מקרן שלו כלום אבל לריוח שלו לא חשו חכמים אם לא ירויח: זכן וזבין חגרא איקרי. בחמיה. משל הוא וכי לכך קנה התבואה רחוק מכאן שימננה כאן באותן דמים כדי שיקרא תגר ולהרויח אינו חושש הא ודאי אין לך פסידא גדולה מזו שטורח ואוכל ואינו מרויח. והכי הוי להו למימר אין מוסיפין על המדות שתות כי אם פחות משתות כדי שירויח התגר פורתא: קרא אשרת.

דאמר מוסיפין שתות והלכך מותר להוסיף שתות דלא חייש קרא אתגר אם יטעה בתוספת ולא ירויח ומיהו יותר משתות אין מוסיפין משום פסידא דתגרא שהרי לא התיר הכתוב [כן נראה הטעם בעיני]: השקל. סלע: עשרים גרה. מעות קטנות שיש

מהן ה' בדינר: עשרים שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל. שלש חשבונות הללו ביחד המנה יהיה לכם ויש לומר דיש

מקומות שהמנה חמשה עשר סלעים ויש עשרים סלעים ויש חמשה ועשרים לכך נאמר שלשת המנים הללו המנה של קודש יהיה לכם: ישנה והוא קצץ עמו מדה חדשה הוי ביטול מקח דיותר על שתות בטל מקח ויהיה יכול לחזור בו מי שנתאנה אבל שתות מוסיפין דלא ליהוי בטול מקח אלא מחזיר אונאה: והאמר רבא כל דבר וכוי. אלא מש״ה אין מוסיפין יותר שלמות האין בקישה של היה בתיכור במה בשלם המהכבט לבך הוא שנשר תגד דיקנה וימכור בלא ריודה דובן רוצר אותר איקרי. ואין צריך ריודה אחד: אלא בעי למיהוה ליה בתמיה. וכי לכך הוא עשלי עשר תגד דיקנה וימכור בלא ריודה דובן וובין תגד איקרי. ואין צריך ריודה אחד: אלא. ודאי בדין הוא שאין מוסיפין אפי שתות שלם כדי שירוים בו התגר מקצת משום טרחו. והא דאמר שמואל שתות קרא אשכח ודרשו דעד שתות רשות אבל מפני תקנת חנוני פוחתין. והשקל עשרים גרה עשרים שקלים שעולין קר דינר. ואיכא למישמע מהדין קרא תלת הללו ביחד תמצא ששים שקלים משקלם. ולכל שקל ושקל ד" דינר הרי למנה מאתן וארבעין דינר וכך היה שיעור מנה של קודש והמנה של חולין אינו כ"א כ"א שקלים שעולין ק" דינר. ואיכא למישמע מהדין קרא תלת

ועוכלא וכמה היא עוכלא אחד מחמשה ברביע יובמדת הלח הוא עושה הין וחצי הין ושלישית ההין ורביעית ההין ולוג וחצי לוג ורביעית ושמינית ואחד משמונה בשמינית וזהו קורמוב ולעביד נמי קביים באתי לאיחלופי בתרקב אלמא מעו אינשי תילתא אי הכי קב נמי לא ליעביד דאתי לאיחלופי בחצי תרקב אלא קביים היינו מעמא דלא עביד דאתי לאיחלופי בחצי תרקב אלמא מעי איניש ריבעא אי הכי חצי תומן ועוכלא לא ליעביד אמר רב פפא מדות קטנות בקיאי בהו אינשי שלישית ההיו רביעית ההין לא ליעביד יכיון דהוו במקדש לא גזרו בהו רבנן במקדש נמי ליגזור יכהנים זריזין הן: יאמר שמואל יאין מוסיפין על המדות יותר משתות ולא על הממבע יתר משתות מהוהמשתכר אל ישתכר יותר משתות אין מוסיפין על המדות יותר משתות מ"מ אילימא משום אפקועי תרעא שתות נמי לא [אלא משום אונאה דלא ליהוי ביטול מקח יוהאמר ∘רבא יכל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין אפילו פחות מכדי אונאה חוזר אלא דלא ליהוי פסידא לתגרא פסידא הוא דלא ליהוי ליה רווחא לא בעי יזבן וזבין תגרא איקרי "אלא אמר רב חסדא שמואל קרא אשכח ודרש יוהשקל עשרים גרה עשרים שקלים שקלים עשרה שקלים עשרה

שקל

וחמשה

שלישית הסחה כי היכי דתקון שלישית ההין: ומשני אתי לאחלופי

בסרקב. דהוא שלשה קבין וגדול שליש מקביים וימדוד לו מוכר

בקביים תחת תרקב: בחלי חרקב. דהיינו קב וחלי וחינו פחות

מהביים שליש אלא רביע ואתי למיטעי: נראה בעיני דה"ג אי הכי

חלי חומן ועוכלה לה ניעביד. שהחלי תומן חינו גדול אפי׳ רביע כי

אם חומש כדפרישית לעיל וכ"ש דאתי למיטעי: בקיאי בהו אינשי.

שמחוך קטנותו יודעין בהו לשער כמה מחזיק ולא אתי לרמות:

המנה

א) נראה דל"ל שקנה בעד ה' פשיטי יתייקר מן אותן דמים וכו'.